

БОРОДІНА О.С.
*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціально-реабілітаційних технологій
Відокремлений структурний підрозділ закладу вищої освіти
«Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»
Житомирський економіко-гуманітарний інститут*

РОЛЬ ІНКЛЮЗИВНО-РЕСУРСНИХ ЦЕНТРІВ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОГО ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Розвиток інклюзивного навчання сприяє створенню єдиної системи освіти для осіб з особливими освітніми потребами. За офіційними статистичними даними у 2021/2022 навчальних роках в результаті розвитку інклюзивного навчання в Україні збільшилась кількість учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивних класах на 7608 осіб і становить 32686 учнів (у 2020/2021 – 25078 учнів). Кількість інклюзивних класів у 2021/2022 навчальних роках зросла на 4535 одиниць і становить 23216 інклюзивних класів [1].

Підставою для навчання дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивному навчальному закладі є заява батьків і висновки про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини з особливими освітніми потребами, який надає інклюзивно-ресурсний центр. Завдяки рішення інклюзивно-ресурсного центру інклюзивна освіта не стає стихійною, при цьому діти з особливими освітніми потребами мають можливість не бути ізольованими в спеціальних закладах освіти та бути учасниками навчально-виховного процесу в закладах освіти.

Діяльність інклюзивно-ресурсних центрів регулюється відповідно до постанови КМУ «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр» № 545 від 12.07.2017 р. Зміни у діяльності інклюзивно-ресурсних центрів з 01 січня 2022 р. визначені у постанові КМУ «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами» № 765 від 21.07.2021 р. [2; 3.]

Отже, на підставі заяви батьків загальноосвітній навчальний заклад створює інклюзивний клас та команду психолого-педагогічного супроводу. До складу команди психолого-педагогічного супроводу входять постійні учасники (директор загальноосвітнього навчального закладу та заступник директора з навчально-виховної роботи вчитель початкових класів або ж класний керівник (у випадках коли мова йде про дітей старшого віку, не початкової ланки навчання), інші вчителі загальноосвітнього навчального закладу, асистент вчителя, психолог, соціальний педагог, дефектолог, реабілітолог, батьки або є законні представники дитини з особливими освітніми потребами). Перед командою психолого-педагогічного супроводу стоять наступні завдання: збір інформації про особливості розвитку учня, його інтереси, труднощі та освітні потреби; розробка індивідуального плану розвитку учня з особливими освітніми потребами, її моніторинг та коригування відповідно до динаміки розвитку учня з особливими освітніми потребами, що включає перегляд індивідуального плану розвитку і визначення прогресу розвитку учня з особливими освітніми потребами двічі на рік; адаптування освітнього середовища відповідно до особливих освітніх потреб дитини; інтегрування учня з особливими освітніми потребами в освітнє середовище; формування дружнього та неупередженого ставлення до учня з особливими освітніми потребами в учнівському та педагогічному колективі.

Для сучасної системи освіти характерним є особистісно-орієнтоване навчання в закладах освіти, система інклюзивного навчання не є в цьому питанні винятком. Враховуючи той факт, що навчально-виховний процес в інклюзивних закладах освіти потребує додаткових зусиль, на законодавчому рівні було прийнято рішення про створення посад асистента вчителя та асистента дитини. У зв'язку з цим у 2021/2022 навчальних роках в інклюзивних класах введено 22758 ставок асистентів вчителя, що на 5543 більше, ніж у 2020/2021 навчальних роках (17215) [1].

Важливо враховувати і той факт, що посади асистента вчителя та асистента дитини не є ідентичними та відрізняються одна від одної. Отже, посада асистента вчителя є обов'язковою в інклюзивному класі, асистента вчителя повинен бути педагогічним працівником та мати вищу освіту, ця посада є в типових штатних нормативах для шкіл та оплачує її держава. Асистента вчителя в інклюзивному класі працює з усім класом та забезпечує включення учні з особливими освітніми потребами до освітнього процесу. На відміну від посади асистента вчителя, посада асистента дитини є не обов'язковою та може вводитись у тих випадках коли учень має потребу відповідно до висновку інклюзивно-ресурсного центру та за визначенням потреб у соціальній послугі органами соціального захисту населення. Асистентом дитини можуть бути батьки чи уповноваженими ними особа, соціальний працівник, до професійних обов'язків якого належить забезпечувати соціальні потреби учня з особливими освітніми потребами. Наявність вищої освіти для асистента дитини не є обов'язковою.

Список використаних джерел

1. Інклюзивне навчання. МОН :веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya> (дата звернення: 26.04.2022).
2. Постанова КМУ «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр» № 545 від 12.07.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF#Text> (дата звернення: 26.04.2022).

3. Постанова КМУ «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами» № 765 від 21.07.2021 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/765-2021-%D0%BF#n2> (дата звернення: 26.04.2022).